

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

Aluehallituksen lausunto tarkastuslautakunnan väliarvioinnin edellyttämistä toimenpiteistä

Sisällysluettelo

1.	Tarkastuslautakunnan tarkastustoiminta ja väliarvioinnin valmistelu	3
2.	Talousennusteet ja tasapainottamistoimenpiteet	12
3.	Johtamisosaamisen vahvistaminen ja johtamismalli	15
4.	Asiakirjajulkisuus päätöksenteossa	19
5.	Keski-Suomen hyvinvointialueen muutostukiprojekti	22
6.	Keski-Suomen hyvinvointialueen arviointimenettely	25
7.	Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus	27

1. Tarkastuslautakunnan tarkastustoiminta ja väliarvioinnin valmistelu

Tarkastuslautakunta esitti väliarvioinnissa seuraavat huomiot ja kysymykset:

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Hyvinvointialueen toiminnan ja talouden uudistamista on jatkettava määrätietoisesti.
- Kehittämisen projektien resurssoinnin ja raportoinnin käytänteitä on syytä terävöittää, jotta kehittämistyön hyödyt tulevat näkyväksi ja opit saadaan kestävästi organisaatiota hyödyttäväksi.
- Rahoituspalvelusprojektia koskeviin hankintoihin liittyi epäselvyyksiä eikä hankintaohjeistuksia ollut noudatettu tai valvottu.
- Hankintoja on tarve tarkastella tarkemmin ja laajemmin, erityisesti korruption torjunnan näkökulmasta arvioituna.

Tarkastuslautakunta kysyy:

- Miten hyvinvointialue on huomionut strategian väliarvioinnissa valtioneuvoston valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2025–2029?
- Miten hyvinvointialueen sisäinen- ja omavalvonta on toteutettu diagnoositietojen kirjaamisen osalta?
- Miten hyvinvointialue turvaa alueen hyvinvoinnin kestävyttä vahvistamalla lasten ja nuorten turvaverkkoja?
- Miten hyvinvointialueen strategian väliarvioinnissa huomioitiin ekologisen kestävyys saavuttaminen?
- Millaisilla toimenpiteillä ekologista kestävyttä on kehitetty hyvinvointialueella?
- Miten hyvinvointialue varmistaa sosiaalisen kestävyys toteutumisen käytännön toiminnassa?
- Mihin toimiin aluehallitus ryhtyy viranhaltijapäätösten ohjeiden mukaisuuden valvomiseksi?
- Millä tavoin eettinen ohjeistus huomioi korruption torjunnan?
- Mihin toimenpiteisiin aluehallitus ryhtyy esiin tulleiden ohjeiden vastaisten toimien johdosta?
- Minkälaisia raportteja aluehallitus edellyttää ulkoisilta konsulteilta heidän toimeksiantoistaan?

Aluehallituksen lausunto

Miten hyvinvointialue on huomionut strategian väliarvioinnissa valtioneuvoston valtakunnalliset tavoitteiden vuosille 2025–2029?

Valtioneuvosto on 28.5.2025 vahvistanut valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden tehtävien hoitamiseksi vuosille 2025–2029. Hyvinvointialueen strategian väliarviointi on hyväksytty aluevaltuustossa 18.3.2025.

Valtakunnalliset tavoitteet olivat lausuntokierroksella alkuvuodesta 2025. Aluehallitus on antanut 25.2.2025 valtioneuvostolle lausuntonsa luonnoksesta hyvinvointialueiden tehtäviä koskeviksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi vuosille 2025–2029. Tuolloin todettiin, että

valtakunnalliset strategiset tavoitteet ovat kokonaisuutena tarkastellen yhteneväisiä Keski-Suomen hyvinvointialueen strategisten painopisteiden kanssa.

Miten hyvinvointialueen sisäinen- ja omavalvonta on toteutettu diagnoositietojen kirjaamisen osalta?

Hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan toimialajohtajat, vastuualuejohtajat, palvelujohtajat ja muut johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta johtamassaan toiminnassa. Diagnoosikirjaamisen seuranta ja valvontaa toteutetaan tietojärjestelmien tukemana muun muassa viikoittain seurattavien virhelistojen avulla. Näiden kautta esihenkilöt saavat tietoa alaistensa klinikkojen kirjaamiskäytännöistä sekä erityisesti mahdollisista kirjaamispuutteista. Asiakas- ja potilastietojärjestelmien tukea kirjaamistehtävässä on kehitetty jatkuvasti sitä mukaa, kun järjestelmätoimittajat ovat tuoneet käyttöön uusia ominaisuuksia. Kaikille kirjaamistehtäviä tekeville työntekijöille on järjestetty ja järjestetään säännöllisesti koulutusta, ja kirjaaminen on myös osa uusien työntekijöiden perehdytystä.

Omavalvonnalla tarkoitetaan yksiköissä toteutettavaa toiminnan seuranta ja valvontaa. Omavalvonnan kohteena on esimerkiksi laatu tai asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät teemat. Yksiköiden arjessa toteuttamaa omavalvontaa tuetaan erillisen omavalvontayksikön toiminnalla, jonka kautta yksiköissä toteutuvaa omavalvontaa vahvistetaan sekä suunnitelmallisen että tarvittaessa reaktiivisen valvonnan keinoin. Omavalvontayksikön toteuttamalla valvontakäynneillä kirjaaminen on aina osa käyntien sisältöä, ja käyntien yhteydessä käydään keskustelua siitä, miten ohjeiden mukainen ja asianmukainen kirjaaminen yksiköissä varmistetaan.

Kirjaamisen tukemiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa on vuoden 2025 aikana päivitetty kirjaamisen ohjeet, joita ylläpidetään ja tarkennetaan säännöllisesti kansallisten ohjeiden päivittyessä. Terveydenhuollossa on ensin Kestävän kasvun ohjelman rahoituksella ja sittemmin 1.7.2025 alkaen vakituksena toiminut kirjaamiskoordinaattori, jonka tehtävänä on ohjata ja tukea terveydenhuollon ammattilaisia kirjaamiskäytännöissä. Vastaava rooli on ollut sosiaalihuollossa osa-aikaisena (50 %) vuoden 2025 aikana ja jatkuu päätoimisena vuonna 2026.

Miten hyvinvointialue turvaa alueen hyvinvoinnin kestävyttä vahvistamalla lasten ja nuorten turvaverkkoja?

Hyvinvointialueelle on laadittu syksyllä 2025 palvelustrategia, joka antaa suuntaviivat lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämiseksi. Lisäksi jokaisella hyvinvointialueella on velvollisuus laatia lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Sama hyvinvointisuunnitelman laatimisvelvoite koskee myös kuntia ja lisäksi suunnitelma on laadittava yhteistyössä. Keski-Suomessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma pitää sisällään perhekeskuksen toimintasuunnitelman ja se on osa laajempaa lakisääteistä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmaa. Lisäksi lakisääteisiä suunnitelmia on myös opiskeluhuoltosuunnitelma sekä alueellinen

neuvolasuunnitelma. Kaikissa edellä mainituissa lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kytkeytyy tiiviisti lasten, nuorten ja perheiden asuin- ja toimintaympäristöihin sekä vanhempien kasvatustehtävän tukemiseen.

Keinoja vahvistaa lasten ja nuorten turvaverkkoja ovat muassa palveluiden välinen integraation, perhekeskuspalveluiden kehittäminen, yhteisövaikuttavuuden edistäminen sekä rakenteellinen sosiaalityö. Lasten ja nuorten perustason terveys- ja sosiaalipalvelut on turvattu huolehtimalla alueellisesti riittävästä ja osaavasta henkilöresurssista sekä sujuvista hoito- ja palveluketjuista. Lakisääteinen mitoitus on toteutunut niissä ammattiryhmissä mihin sen on säädetty.

Rakenteellisen sosiaalityön kautta aluehallitukselle on raportoitu lasten, nuorten ja perheiden tilanteesta sekä palvelujen toimivuudesta osana palvelujärjestelmää. Näiden raporttien tuottamaa tietoa on hyödynnetty päätösten valmistelussa ja päätöksenteossa.

Linjausten mukaisesti palveluiden strategisessa uudistamisessa painopistettä on siirretty varhaiseen tukeen, avohuollon palveluihin ja sujuviin palvelupolkuihin. Varhaiseen tukeen on siirretty työntekijäresurssia ja mielenterveyden perustason palveluja, myös lääkäriä, on järjestetty perheille sekä perhekeskustoimintaa on alueellisesti lisätty. Kotiin vietävien palvelujen käytettävyyttä on parannettu mm. päivystysperhetyön käyttöönotolla ja asiakaskohtaisen työn turvaamisella. Tavoitteena on, että perheet saavat apua oikea-aikaisesti ja mahdollisimman tarpeenmukaisin, mutta riittävin keinoin, jolloin raskaampien ja kalliimpien toimenpiteiden tarve vähenee. Tämä on sekä asiakasturvallisuuden että kestävä, pitkäjänteisen kustannusvaikuttavuuden kannalta välttämätöntä.

Miten hyvinvointialueen strategian väliarvioinnissa huomiotiin ekologisen kestävyyden saavuttaminen?

Ekologinen kestävyys kytkeytyy hyvinvointialueen toimintaan ja strategiaan vahvistettujen arvojen kautta. Strategian väliarvioinnissa arvojen tarkastelu oli yksi arvioinnin osa-alueista. Strategian väliarvioinnin yhteydessä arvioitiin arvojen ajantasaisuutta ja merkitystä suhteessa toimintaympäristön muutoksiin. Arvojen täsmentämisen tavoitteena oli vahvistaa niiden ohjaavaa vaikutusta ja varmistaa, että ne tukevat pitkäjänteisesti kestäväää toimintaa, myös ekologisesta näkökulmasta.

Ekologisen kestävyyden systemaattinen mittaaminen on kehitysvaiheessa. Tällä hetkellä käytettävissä oleva mittari ekologisen kestävyyden arvioimiseksi on hankintojen hiilijalanjälki. Mittari tuottaa tietoa hankintatoimen ilmastovaikutuksista ja tarjoaa lähtökohdan ekologisen kestävyyden tarkastelulle osana hyvinvointialueen toimintaa.

Millaisilla toimenpiteillä ekologista kestävyttä on kehitetty hyvinvointialueella?

Ekologisen kestävyyden edistämiseksi hyvinvointialueet on kutsuttu mukaan säännöllisesti kokoontuvaan vastuullisuusfoorumiin. Lisäksi hyvinvointialueella toimii ympäristöasiantuntija, jonka tehtävänä on tukea ympäristönäkökulmien huomioimista toiminnassa ja päätöksenteossa. Ympäristövaikutukset on sisällytetty myös osaksi vaikutusten ennakkoarviointia, jossa ne muodostavat yhden arvioitavan osa-alueen. Tavoitteena on tunnistaa päätösten mahdolliset ympäristövaikutukset jo valmisteluvaiheessa ja tuoda ne päätöksenteon tueksi.

Hyvinvointialueella on toteutettu useita toimenpiteitä kuljetuksista aiheutuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi osana toiminnan kehittämistä ja logististen ratkaisujen tehostamista. Materiaalikuljetuksissa kuljetuskertoja on vähennetty ottamalla käyttöön runkoreitistö vuonna 2023, mikä on mahdollistanut kuljetusten parempaa yhdistämistä ja reittien optimointia. Runkolinjoja ajetaan mahdollisuuksien mukaan sähkökäyttöisellä tai biopolttoaineella toimivalla kalustolla, ja aineiden, tarvikkeiden, välineiden ja instrumenttien kuljetuksia on yhdistetty kuljetustehokkuuden parantamiseksi. Ruokapalveluissa kuljetustarvetta on vähentänyt ruokatuotannon keskittäminen sekä siirtyminen kotiaterioiden kylmätoimituksiin. Keski-Suomen pitkät etäisyydet asettavat kuitenkin haasteita sähköautojen käytölle erityisesti kotiin vietävissä palveluissa, kuten kotihoitossa, jossa ajoneuvot ovat jatkuvassa käytössä. Tästä huolimatta tilapalvelut ovat edistäneet latauspisteiden rakentamista sote-kiinteistöihin sähköisen liikenteen edellytysten parantamiseksi.

Materiaalitoiminnoissa ja huoltotarvikkeissa syntyvän hävikin vähentämiseen on kiinnitetty huomiota jatkuvalla valikoiman ja varastoarvojen seurannalla ja arvioinnilla. Ruokahävikin vähentäminen on ollut keskeinen tavoite hyvinvointialueen toiminnan alusta lähtien, ja sitä seurataan systemaattisesti tuotannon eri vaiheissa. Varasto-, tuotanto- ja lautashävikkiä on onnistuneesti saatu vähennettyä. Käytöstä poistetut lääkintälaitteet, apuvälineet ja instrumentit kierrätetään asianmukaisesti, samoin kaikki pakkausmateriaalit. Logistiikkakeskukseen saapuvien toimitusten pahvilaatikoita hyödynnetään uudelleen yksiköille ja asiakkaille toimitettavien tuotteiden pakkaamisessa.

Ekologinen kestävyys huomioidaan myös hankinnoissa osana vastuullista ja kestävää hankintapolitiikkaa. Elintarvikehankinnoissa hyvinvointialue on mukana Hanselin yhteishankintasopimuksessa, jossa hankintakriteereissä huomioidaan muun muassa elintarviketurvallisuus, ravitsemus sekä eläinten hyvinvointi ja terveys. Hyvinvointialue käyttää mahdollisuuksien mukaan Suomessa tuotettuja elintarvikkeita, ja käytettävä liha on suomalaista. Kotimaisessa tuotannossa käytetään vähemmän kemiallisia kasvinsuojeluaineita, ja naudanlihan osalta yhdistelmätuotanto vähentää ilmastovaikutuksia verrattuna tuontilihaan. Lisäksi ruokalistamuutoksilla on pyritty pienentämään ympäristövaikutuksia esimerkiksi korvaamalla riisiä perunalla ja vähentämällä naudanliharuokia.

Miten hyvinvointialue varmistaa sosiaalisen kestävyyden toteutumisen käytännön toiminnassa?

Sosiaalinen kestävyys on yksi kestävän kehityksen osa-alueista ekologisen ja taloudellisen kestävyyden rinnalla. Sen keskeisinä lähtökohtina ovat yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja osallisuus, joita hyvinvointialue ja muut toimijat edistävät omassa toiminnassaan.

Hyvinvointialueella sosiaalista kestävyttä vahvistetaan luomalla osallisuuden rakenteita ja hyödyntämällä erilaisia osallistumisen menetelmiä henkilöstön, asukkaiden ja asiakkaiden näkökulmista. Lakisääteiset vaikuttamistoimielimet – nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvostot – tuovat eri väestöryhmien näkökulmia päätöksentekoon jo valmisteluvaiheessa. Myös järjestöjen ja palveluntuottajien foorumeiden tavoite on lisätä osallisuutta hyvinvointialueen asioiden käsittelyyn. Lisäksi asiakas- ja asukaspalautetta kerätään systemaattisesti eri palveluissa, ja palautetietoa raportoidaan aluehallitukselle säännöllisesti. Hyvinvointialueella on hyödynnetty asiakas- ja asukasraateja sekä avoimia foorumeita hyvinvointialueen käynnistymisestä saakka, ja toiminnan kehittämiseen on saatu Sitralta myös kehittämisrahaa.

Hyvinvointialueen henkilöstöohjelmassa korostetaan henkilöstön osallisuutta ja aktiivista roolia. Hyvinvointialueella on kaksiportainen yhteistoimintarakente, jossa samassa toiminnassa yhdistyy myös työsuojelun yhteistoiminta. Yhteistyötoimikunta ja toimialojen yhteistoimintaryhmät kokoontuvat säännöllisesti. Henkilöstöpalautetta kerätään työhyvinvointikyselyin vuosittain ja alkuvuodesta 2026 alkaen myös ns. pulssikyselyin vähintään kahden kuukauden välein.

Tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelma edistää monimuotoisuutta työyhteistöissä ja mm. rekrytoinnissa. Henkilöstön monimuotoisuudella eli diversiteetillä tarkoitetaan työntekijöiden keskinäistä erilaisuutta mm. iän, sukupuolen, etnisen tai kansallisen tausta, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen, perhetilanteen, vammaisuuden, terveydentilan, työkyvyn, neurodiversiteetin, koulutustaustan, arvojen ja persoonallisuuden osalta.

Jokaisen päätöksen valmistelussa hyödynnetään vaikutusten ennakkoarviointia, jotta mahdolliset eriarvoistavat vaikutukset voidaan tunnistaa ja ehkäistä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Käytössä on myös laaja vaikutusten ennakkoarviointi, joka tehdään erityisen vaativista ja suurista päätöksentekoon tulevista asioista.

Lisäksi sosiaalisesta kestäväydestä huolehditaan palvelutuotannon ja yksilöiden näkökulmasta vähentämällä hyvinvointi- ja terveyseroja sekä tarjoamalla palveluja ja tukea elämän eri vaiheissa.

Rakenteellinen sosiaalityö vahvistaa osaltaan sosiaalista kestävyyttä hyvinvointialueella. Keski-Suomen hyvinvointialueen rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma on valmisteltu ja hyväksytty vuosille 2025–2029.

Mihin toimiin aluehallitus ryhtyy viranhaltijapäätösten ohjeidenmukaisuuden valvomiseksi?

Aluehallitus huolehtii viranhaltijapäätösten ohjeidenmukaisuuden valvonnasta osana hyvän hallinnon toteuttamista sekä sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Valvonta perustuu selkeisiin toimivaltamääräyksiin, ajantasaiseen ohjeistukseen sekä päätöksenteon asianmukaiseen dokumentointiin, läpinäkyvyyteen ja jäljitettävyyteen. Aluehallitus edellyttää, että viranhaltijapäätökset tehdään voimassa olevan lainsäädännön, aluehallituksen linjausten sekä annettujen ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Päätösten ohjeidenmukaisuutta seurataan säännöllisen raportoinnin ja päätösseurannan avulla sekä tarvittaessa erillisin selvityksin. Mikäli päätöksenteossa havaitaan poikkeamia ohjeistuksesta tai toimivallasta, aluehallitus ryhtyy tilanteen edellyttämiin korjaaviin toimenpiteisiin. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi ohjeistuksen täsmentäminen, menettelytapojen yhdenmukaistaminen sekä valvonnan ja seurannan vahvistaminen. Tarvittaessa asia saatetaan aluehallituksen käsiteltäväksi toimivallan, vastuunjaon ja menettelyjen selkeyttämiseksi.

Vuoden 2025 aikana on tarkennettu annettuja sisäisiä ohjeistuksia (muun muassa Hyvä hallintotapa ja päätöksenteon ohje). Myös aluehallituksen hallintosäännön mukaista otto-oikeutta on tarkennettu sen alaisten viranomaisten tekemien hankintapäätösten kokonaisarvon osalta (60 000 euron ylittävät hankinnat tulee ilmoittaa aluehallitukselle) vuoden 2026 alusta lukien. Lisäksi aluehallitus on hyväksynyt kokouksessaan 16.12. hyvinvointialueen tiedonhallintamallin, jossa on määritelty muun muassa asiankäsittelyn hallinnan suunnittelu ja toteuttaminen sekä tiedonhallinnan järjestämisen tehtävät ja vastuut hyvinvointialueella.

Hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta. Sisäinen tarkastus raportoi ja esittää toimenpide-ehdotuksia aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle. Edelleen aluehallituksen alaisen sisäisen tarkastuksen jaoston tehtävänä on muun muassa tukea aluehallitusta ja ylintä johtoa valvontavelvollisuuden toteuttamisessa sekä valvoa osaltaan, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti. Sisäisen

tarkastuksen tuottamat tarkastuskertomukset käsitellään säännöllisesti aluehallituksessa ja aluehallitus antaa niihin tarvittaessa huomionsa ja edellyttämänsä jatkotoimenpiteet.

Sosiaali- ja terveydenhuollon viranhaltijapäätöksiä sekä niihin annettuja ohjeita valvotaan toiminnan omavalvonnan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaviranomaisten, hyvinvointialueen omavalvontayksikön sekä hyvinvointialueen johtavien viranhaltijoiden (professiojohtajat) työnä.

On huomioitava myös hyvinvointialueen yksilöasiainjaoston hallintosäännön 19 §:n 1. ja 2. kohdan mukaisesti. Yksilöjaosto tekee sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan ja toimivaltaan kuuluvat yksilöpäätökset, ellei toimivalta hallintosäännön tai lain perusteella kuulu toiselle viranomaiselle tai viranhaltijalle sekä käsittelee ja päättää viranhaltijoiden päätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset, jotka koskevat yksilökohtaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Millä tavoin eettinen ohjeistus huomioi korruption torjunnan?

Hyvinvointialueella on voimassa sekä henkilöstöä että luottamushenkilöorganisaatiota koskeva edustus- ja vieraanvaraisuusohje. Ohjeessa määritellään, millaista ulkopuolisten tarjoamaa vieraanvaraisuutta tai etuja hyvinvointialueen henkilöstö tai luottamushenkilöt voivat ottaa vastaan sekä millaista vieraanvaraisuutta hyvinvointialue voi itse osoittaa. Hyvinvointialueen tarjoilulle tulee olla erityinen ja perusteltu syy, joka edistää tai ylläpitää hyvinvointialueen keskeisiä yhteistyösuhteita.

Ohjeessa määritellään myös ulkopuolisen tahon tarjoamien etujen vastaanottamisen periaatteet. Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 17 §:n sekä rikoslain 40 luvun 1 §:n ja 12 §:n säännösten mukaan viranhaltija tai julkisyhteisön työntekijä ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa. Viranomaisen tulee kohdella hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käyttää toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien tulee olla puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Pelkkä oma kokemus puolueettomuudesta ei ole riittävä, vaan myös ulkopuolisen arvioijan näkökulmasta toiminnan tulee olla sellaista, ettei puolueettomuutta ole perusteltua syytä epäillä.

Ohjeessa todetaan, että edun hyväksyttävyyttä arvioitaessa on huomioitava edun arvon lisäksi myös sen toistuvuus. Toistuva vähäisten etujen vastaanottaminen voi tulla arvioitavaksi virkavelvollisuuden rikkomisena tai lahjuksen vastaanottamisena. Edun vastaanottaminen on aina vastaanottajan omalla vastuulla, ja epäselvissä tilanteissa etua ei tule ottaa vastaan. Esihenkilön lupa ei poista henkilökohtaista vastuuta edun laillisuuden arvioinnista. Lahjan vastaanottaminen on kielletty silloin, kun se voi heikentää luottamusta viranomaisen toimintaan. Rahan tai rahaa vastaavan etuuden vastaanottaminen on kiellettyä.

Hankintojen osalta korruption torjuntaa tukevat erityisesti hankintojen johtamisen rakenteet, joiden tavoitteena on rajata yksittäisten henkilöiden harkintavaltaa ja vahvistaa

päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Esimerkiksi hyvinvointialueen investointeja esitetään hyväksyttäväksi vasta työryhmäkäsittelyjen jälkeen. Hankintojen toteuttamisessa ovat pääsääntöisesti mukana sekä hankintapalvelujen edustaja että palvelujen edustaja, jolloin hankinnan sisällön määrittelyyn osallistuu useampi toimija. Päätöksentekovalta on määritelty selkeästi hallintosäännössä. Hankinnat dokumentoidaan huolellisesti, mikä vähentää epäasiallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia ja minimoi jälkikäteisen tulkinnanvaraisuuden. Hankinnoista on järjestetty säännöllisesti koulutusta hyvinvointialueen toiminnan aikana. Suorahankintojen osalta sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on siirrytty vastuualuetasoiseen hyväksyntään, jolloin hankinnan toteuttaminen ei perustu yhden tahon toimintaan. Lisäksi hyvinvointialueella on käytössä väärinkäytösten ilmoituskanava, jonka avulla voidaan varmistaa, että myös nimettömänä tehdyt ilmoitukset tulevat asianmukaisesti käsitellyiksi.

Mihin toimenpiteisiin aluehallitus ryhtyy esiin tulleiden ohjeiden vastaisten toimien johdosta?

Aluehallitus huolehtii ohjeiden mukaisuuden valvonnasta osana hyvää hallintoa sekä sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Valvonta perustuu selkeisiin toimivaltamääräyksiin, ajantasaiseen ohjeistukseen sekä päätöksenteon asianmukaiseen dokumentointiin ja läpinäkyvyyteen. Aluehallitus edellyttää, että organisaatiossa toimitaan voimassa olevan lainsäädännön, aluehallituksen linjausten sekä annettujen ohjeiden mukaisesti. Ohjeiden noudattamista seurataan säännöllisen raportoinnin kautta, muun muassa kuukausiraporttien ja osavuositarkastusten avulla, sekä päätösseurannan keinoin ja tarvittaessa erillisin selvityksin.

Hyvinvointialueen johtamisjärjestelmän lähtökohtana on, että kukin vastaa kokonaisvaltaisesti oman johdettavanaan olevan kokonaisuuden toiminnasta. Aluehallitus edellyttää, että myös ohjeiden vastaisiin toimiin puututaan ja ryhdytään asianmukaisesti ja oikeasuhtaisesti toimenpiteisiin osana hyvää hallintoa sekä sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Toimenpiteiden lähtökohtana on asian selvittäminen, tapahtumien ja menettelytapojen arviointi sekä vaikutusten tunnistaminen toiminnan, talouden ja päätöksenteon näkökulmasta. Sisäinen tarkastus toimii tässäkin osaltaan aluehallituksen ja ylimmän johdon tukena.

Minkälaisia raportteja aluehallitus edellyttää ulkoisilta konsulteilta heidän toimeksiannoistaan?

Aluehallitus valvoo toimivaltansa mukaisesti ulkopuolisten konsulttien käyttöä osana hyvää hallintoa sekä sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Aluehallitus edellyttää, että kaikki hankinnat, mukaan lukien ulkopuolisten konsulttien hankinta, toteutetaan hyvinvointialueen hankintaohjeiden ja hallintosäännön mukaista toimivaltaa noudattaen sekä hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

Viranhaltijapäätökset hankinnoista tuodaan tiedoksi aluehallitukselle normaalin käytännön mukaisesti. Tämä koskee myös konsulttihankeja, joissa päätöksen liitteinä on tarjous, jossa on kuvattu toimeksiannon sisältö sekä konsulttityön lopputuotoksena laadittava loppuraportti. Toimeksiannon vastuhenkilö vastaa konsulttitoimeksiannon toteutumisesta

sopimuksen ja hyväksytyn tarjouksen mukaisesti. Sopimuksessa tai hyväksytyssä tarjouksessa määritellään, millainen loppuraportti konsulttityöstä laaditaan, ja loppuraportti tuodaan tiedoksi aluehallitukselle hallintosäännön mukaisesti. Loppuraportille ei ole hyvinvointialueetasolla määriteltyä yhtä yhtenäistä muotoa tai sisältöä, vaan sen rakenne ja sisältö määräytyvät tehtävän selvityksen ja toimeksiannon luonteen perusteella.

2. Talousennusteet ja tasapainottamistoimenpiteet

Tarkastuslautakunta esitti väliarvioinnissa seuraavat huomiot ja kysymykset:

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalouden ja aikuisten sosiaalipalvelujen vastuualue on onnistunut uuden toimintamallin kehittämisessä (mielenterveys- ja päihdepalvelujen ensilinja).
- Arviointijaksolla vuokratyövoiman käyttöä vähentämällä on saavutettu säästöä.

Tarkastuslautakunta kysyy:

- Millaisin toimin hyvinvointialue varmistaa kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn lain määräämällä tavalla? Kuinka siinä hyödynnetään Itä-Suomen yhteistyöalueen työnjakoa?
- Miten hyvinvointialue käsittelee ja korjaa toimintaansa Valviran päätöksiin liittyen? Millainen budjettivaikutus korjaavilla toimenpiteillä on?
- Millaiset käytännöt pelastustoimella yhdyspintatyössä kuntien kaavoitus- ja infrapalveluiden kanssa on?
- Miten pelastustoimen investointien siirto vaikuttaa toiminnalliseen valmiuteen ja kustannuksiin?

Aluehallituksen lausunto

Millaisin toimin hyvinvointialue varmistaa kiireettömän erikoissairaanhoidon pääsyn lain määräämällä tavalla? Kuinka siinä hyödynnetään Itä-Suomen yhteistyöalueen työnjakoa?

Hyvinvointialueella kiireettömän erikoissairaanhoidon saatavuutta varmistetaan tehostamalla sairaalan omaa toimintaa ja kohdentamalla resursseja jonotilanteen hallintaan. Leikkaussalikapasiteettia on lisätty, päiväkirurgian prosesseja on kehitetty ja kotiutusyksikön toimintaa on tehostettu. Lisäksi polikliniisia toimenpiteitä on lisätty hoitoonpääsyn sujuvoittamiseksi ja jonojen purkamiseksi.

Erityisesti silmätautien erikoisalalla, jossa jonotilanne on ollut haastavin, poliklinikalle on saatu lisätiloja polikliniisia toimenpiteitä varten. Lisäresurssina silmätautien poliklinikalla aloittaa kaksi optometristia poliklinikkatyön v. 2026 alussa. Asetusmuutos syksyllä 2025 mahdollistaa silmälääkäreiltä tiettyjen tehtävien siirron optometristeille, mikä haastavassa

valtakunnallisessa silmälääkäreiden saatavuustilanteessa tuo osaltaan ratkaisuja jonotilanteeseen. Jonojen purkamiseksi hyödynnetään myös palveluseteliostoja sekä ostopalveluja.

Hyvinvointialue pyrkii löytämään tilanteeseen uudenlaisia ratkaisuja myös yhteistyössä Itä-Suomen yhteistyöalueen (YTA) muiden hyvinvointialueiden kanssa mukaan lukien työnjaon ja yhteistyömallien hyödyntäminen hoidon saatavuuden parantamiseksi.

Miten hyvinvointialue käsittelee ja korjaa toimintaa Valviran päätöksiin liittyen? Millainen budjettivaikutus korjaavilla toimenpiteillä on?

Hyvinvointialueella on sovittu vastuulliset viranhaltijat kaikkien valvontaviranomaisten ohjaus-, arviointi- ja valvontaprosesseihin vastaamiseksi. Valvontaprosesseissa vastuita on sekä palvelu- ja vastuualuejohdolla että professiojohdolla. Professiojohto antaa vastaukset valvontaviranomaisten selvityspyyntöihin ja huolehtii osaltaan siitä, että tarvittavat tiedot ja toimenpiteet kootaan ja toimitetaan asianmukaisesti.

Valvontaviranomaiselta saadut ratkaisut tulevat tiedoksi sosiaali- ja terveydenhuollon johtaville viranhaltijoille ja niissä annettu ohjaus huolehditaan professiojohdon ja omavalvontayksikön toimesta sekä yksityiseen että omaan palvelutuotantoon toimeenpantavaksi. Hyvinvointialue uudistaa omaa toimintaansa aktiivisesti sekä valvovan viranomaisen antaman ohjauksen että omien havaintojen perusteella.

Hyvinvointialueella on tällä hetkellä voimassa Valviran määräämä 2,0 miljoonan euron uhkasakko. Uhkasakon uhalla hyvinvointialueen tulee saattaa kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy lainmukaiselle tasolle 30.4.2026 mennessä. Hoitoon pääsyn korjaavat toimenpiteet toteutetaan vuodelle 2026 hyväksytyn talousarvion puitteissa. Toimintaa korjataan integraatiota kehittämällä yli palvelualue- ja vastuualuerajojen. Henkilöstöresursseja pyritään jakamaan tasaisesti alueen sisällä asukkaiden palvelutarpeet huomioiden. Pääsääntöisesti kehittäminen tapahtuu prosesseja, hoito- ja palveluketjuja ja toimintatapoja muokkaamalla. Kehittämistyön myötä laatu poikkeamat vähenevät, joka synnyttää säästöä pidemmällä aikavälillä.

Millaiset käytännöt pelastustoimella yhdyspintatyössä kuntien kaavoitus- ja infrapalveluiden kanssa on?

Pelastustoimella on vuodesta 2004 alkaen ollut tiivis yhteys Keski-Suomen kuntiin, kun pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi yksittäisiltä kunnilta yhteistoiminnassa kuntien vastuulle oleville pelastustoimen alueille (aluepelastuslaitokset). Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä yhteys kuntiin säilyi, ja yhteistyö on jatkunut.

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelut tekevät tiiviisti yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisyssä, rakenteellisessa paloturvallisuudessa, kuntien rakennusvalvonnan kanssa. Pelastustoimen asiantuntijuutta hyödynnetään hyvinvointialueen Tilapalvelujen työssä ja kuntien kanssa tehtävässä yhteistyössä pelastustoimen tarvitsemista tilakysymyksissä. Yhteistyö kuntien infrapalveluiden ja hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden kanssa on

myös jatkuvaa. Pelastusviranomaisille osoitetaan lausuttavaksi kaavoitusta ja infraa koskevia valmisteltavia asioita, joihin pelastusviranomainen ottaa kantaa toimivaltansa näkökulmasta. Yhteistyötä tehdään koko maakunnan pelastustoimen toiminta-alueella päälystöviranhaltijoiden toimesta, ja sitä toteutetaan selkeästi vastuutetuilla työnkuvilla ja sovitulla toimintamalleilla.

Miten pelastustoimen investointien siirto vaikuttaa toiminnalliseen valmiuteen ja kustannuksiin?

Hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on vaikuttanut hyvinvointialueen investointikykyyn. Pelastustoimen investointisuunnitelmiin on tehty leikkauksia ja siirtoja talouden sopeuttamiseksi. Kalustoinvestointiesitykset perustuvat tarkkaan kaluston elinkaaren hallintaan (Trail-kalustonhallintajärjestelmä), kaluston kiertoon palveluissa elinkaaren aikana ja perusteltuihin palveluiden mahdollistamisen ja tarpeen mukaisiin hankintoihin. Pelastustoimen palveluiden laillisuusvalvoja aluehallintovirasto antaa asiantuntija-arviossaan näkemyksensä pelastustoimen investointien tarpeellisuudesta. Pelastustoimen investointisuunnitelman hyväksyy sisäministeriö ohjaavana ministeriönä.

Kaluston investointivelka kasvaa hankintoja karsimalla ja siirtämällä eteenpäin. Samalla ylläpito- ja korjauskustannusten riskit kasvavat, mikäli kaluston elinkaari venyy merkittävästi suunnitellusta. Investointivelkaa on erityisesti raskaan kaluston, säiliö- ja sammutusautojen osalta. Vanheneva kalusto aiheuttaa korjauskustannuksia, vaikeuttaa varaosien saantia ja vaikuttaa pelastustoimen valmiuteen sekä suorituskykyyn yksiköiden ollessa korjausten vuoksi pois valmiudesta tai kärsien toiminnallisista puutteista.

Pelastustoimen investointien osalta paloasemien uudisrakentamishankkeita on jouduttu siirtämään. Vakavat sisäilmaongelmat ja kiinteistöjen teknisen kunnon elinkaaren päättymisen ovat paloasemaverkostossa havaittavia ongelmia. Paloasemien investointivelka kasvattaa riskiä henkilöstön mahdollisuuksiin työskennellä toimipisteissä ja vaikeuttaa uuden niin päätoimisen kuin sopimushenkilöstön rekrytointia. Korjausrakentamisen siirrot kasvattavat korjauskustannuksia.

3. Johtamisosaamisen vahvistaminen ja johtamismalli

Tarkastuslautakunta esitti väliarvioinnissa seuraavat huomiot ja kysymykset:

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Hyvinvointialueen aineistoista ei käy ilmi, miten johtamisen osaamiskartoitus on toteutettu.
- Hyvinvointialueen johtamistehtäviin liittyvistä rekrytointi-ilmoituksista usein puuttuu vaadittavan johtamiskoulutuksen kriteerit.
- Tehtäväsisältöä tukevaa johtamiskoulutusta tulee järjestelmällisesti hyvinvointialueella edistää.
- Muutosjohtaminen, talousosaaminen ja henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen ovat keskeisiä johtamisosaamisen kehittämisalueita myös kriisiorganisaation johtamisessa.

Tarkastuslautakunta kysyy:

- Miten hyvinvointialueella on toteutettu johtamisen osaamiskartoitus? Kartoitetaanko osaamistarpeet systemaattisesti?
- Miten johtamiskoulutusten vaikuttavuutta arvioidaan ja seurataan?
- Millä tavalla hyvinvointialueen johtamismalli ja organisaation rakenteet ovat toimineet talouden ja toiminnan johtamisessa?
- Miten aluehallitus näkee johtamisen viitekehyksen kehittämisen tarpeen hyvinvointialueen johtamisen kehittämisessä?
- Millä tavoin aluehallitus valvoo alaisuudessaan toimivien jaostojen tai hyvinvointialuejohtajan tekemien konsulttitoimeksiantojen toteutumisen vaikuttavuutta?

Aluehallituksen lausunto

Miten hyvinvointialueella on toteutettu johtamisen osaamiskartoitus? Kartoitetaanko osaamistarpeet systemaattisesti?

Laadukkaan esihenkilö- ja johtamisosaamisen varmistaminen sekä moniammatillisen osaamisen vahvistaminen ovat hyvinvointialueen strategian keskeisiä menestystekijöitä. Keski-Suomen hyvinvointialueella näitä tavoitteita tukee Hyvaks-akatemimalli, joka on suunnattu sekä esihenkilöille että koko henkilöstölle. Esihenkilöille suunnattu Hyvaks-akatemia tukee esihenkilötyön kehittymistä koulutusten ja valmennusten avulla henkilöstöohjelman 2023–2025 linjausten mukaisesti. Lähijohtamisen kehittäminen on ollut henkilöstöohjelman keskeinen painopiste.

Hyvaks-akatemian perustana toimivat johtamisen kulmakivet, jotka ohjaavat johtamisen periaatteita ja käytäntöjä. Kulmakivissä korostuvat yhteisen hyvinvointialueen rakentaminen,

luottamuksen vahvistaminen, ratkaisukeskeinen vuorovaikutus, vastuullinen johtaminen sekä työyhteisön kehittäminen. Meneillään olevan valmennusohjelman tavoitteena on muun muassa vahvistaa johdon ja esihenkilöiden valmiuksia ja kyvykkyyttä ammattimaiseen muutosjohtamiseen sekä tukea hyvinvointialueen yksiköiden ja henkilöstön muutoskyvykkyyttä ja kehittävää työtettä osallistavalla ja valmentavalla johtamisotteella.

Miten johtamiskoulutusten vaikuttavuutta arvioidaan ja seurataan?

Hyvaks-akatemia tarjoaa esihenkilöille laajenevan valikoiman hyvinvointialueen omia johtamiskoulutuksia sekä tuettuja johtamisopintoja. Lähiesihenkilöiden johtamisosaamisen kehittymistä on seurattu vuosittaisella johtamiskyselyllä, koulutussuunnitelmien toteumilla, Mitä kuuluu -työhyvinvointikyselyllä sekä muilla palautekanavilla. Tavoitteena on edetä osaamiskartoitusten ja johtamisen kulmakivien mukaisesti kohti koulutusten vaikuttavuuden arviointia vuonna 2026.

Keski-Suomen hyvinvointialue kehittää yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa mittaria, joka perustuu johtamisen periaatteisiin ja kuvaa johtamiskoulutusten vaikutusta esihenkilöiden osaamiseen. Mittaria hyödynnetään sekä koulutusten vaikuttavuuden arvioinnissa että johtamisosaamisen kehittämisen suunnittelussa.

Esihenkilöiden osaamista on kartoitettu vuosittain (2023–2025) kyselyillä. Kartoitukset ovat kohdistuneet esimerkiksi johtamisosaamiseen ja tuen tarpeeseen sekä erillisellä kyselyllä muutosjohtamisen tarpeisiin. Tunnistettuihin osaamistarpeisiin on vastattu säännöllisellä koulutustoiminnalla ja valmennuksilla.

Koulutusten sisältöjä ovat olleet:

- Esihenkilön ammatillinen rooli: vastuut, velvollisuudet ja toiminta
- Henkilöstöjohtaminen
- Muutosjohtaminen
- Etä- ja digiajan johtaminen
- Talousosaaminen ja hallinto: päätöksenteko, seuranta ja raportointi
- Työsuhdejuridiikka
- Sopimukset ja hankinnat
- Vuorovaikutus- ja viestintäosaaminen
- Työhyvinvointi ja työkykyjohtaminen
- Asiakasarvon johtaminen
- Digitaaliset taidot

Millä tavalla hyvinvointialueen johtamismalli ja organisaation rakenteet ovat toimineet talouden ja toiminnan johtamisessa?

Johtamisjärjestelmän selkeys ja siihen liittyen toimivaltuuksien kirkastaminen sekä sääntöjen että tehtäväkuvien päivittämisen avulla on tarkoituksenmukaista. Hyvinvointialueen johtamisen rakenteita on tarkasteltu useassa yhteistoimintaneuvottelussa toimintavuosien 2023–2025 aikana ja organisaatorakenteeseen on tehty merkittäviä muutoksia. Johtamisessa osaamistasovaatimukset ovat laajoja ja monipuolisia, johtamiseen liittyviä tehtäviä ja

toimivaltaa on sisällöllisesti avattu useissa keskeisissä asiakirjoissa kuten hallintosäännössä sekä toimialojen kuten sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintasäännössä.

Johtamisjärjestelmää on rakennettu ja kehitetty kohti selkeämpää johtamis- ja toimivaltavastuuta. Organisaatio- ja johtamisrakennetta on tarkasteltu säännöllisesti toiminnan vakiintumisen ja johtamisrakenteen tarkoituksenmukaisuuden tarkastelun myötä. Tarvittavia muutoksia on toteutettu johtamisen selkeyttämiseksi ja toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi.

Hyvinvointialueella on edelleen tunnistettu tarve organisaatorakenteen ja johtamisjärjestelmän arvioinnille ja kehittämiselle. Aluehallitus ja –valtuusto ovat käsitelleet aihetta loppuvuonna 2025, joiden myötä on käynnistetty organisaatorakenteen ja johtamisjärjestelmän arviointi. Hyvinvointialueen keskeisin tavoite tällä hetkellä on talouden tasapainottaminen ja vuoden 2026 talousarvion toimeenpano, mikä ohjaa organisaation kehittämistyötä kokonaisuudessaan. Tavoitteena on, että tehtävät toimenpiteet tukevat talouden vakauttamista, johtamisen selkeyttä ja palveluiden vaikuttavuutta sekä vahvistavat operatiivista johtamista, taloudellisesti tuloksellista toimintaa, henkilöstön osallistumista ja palvelujen integraatiota. Arviointityön tulokset ja toimenpide-ehdotukset tuodaan aluehallituksen käsittelyyn kevään 2026 aikana.

Hyvinvointialueen muuttuva toimintaympäristö mm. palveluverkkomuutos ja yleisesti henkilöstövähennykset tuottavat tarpeita johtamisjärjestelmän uudistamiseen ja kehittämiseen. Lisäksi on huomioitava, että jokaisella yksittäisellä työntekijällä on oikeus hyvään lähiesihenkilöön ja johtamiseen.

Miten aluehallitus näkee johtamisen viitekehyksen kehittämisen tarpeen hyvinvointialueen johtamisen kehittämisessä?

Aluehallitus näkee johtamisen viitekehyksen kehittämisen jatkuvana ja tavoitteellisena kokonaisuutena osana hyvinvointialueen johtamisen kehittämistä. Kehittämistarpeet liittyvät erityisesti strategisen ja operatiivisen johtamisen yhteensovittamiseen, talouden ja toiminnan johtamisen vahvistamiseen sekä tiedolla johtamisen kehittämiseen. Tavoitteena on varmistaa, että johtamismalli tukee toiminnan ja talouden yhteensovittamista, päätöksenteon laatua, kustannustietoisuutta ja palvelujen vaikuttavaa järjestämistä.

Millä tavoin aluehallitus valvoo alaisuudessaan toimivien jaostojen tai hyvinvointialuejohtajan tekemien konsulttitoimeksiantojen toteutumisen vaikuttavuutta?

Aluehallitus valvoo alaisuudessaan toimivien jaostojen sekä hyvinvointialuejohtajan tekemien konsulttitoimeksiantojen toteutumisen vaikuttavuutta osana normaalia hallinnollista ohjausta ja valvontaa.

Valvonta perustuu konsulttihaninnan ja toimeksiantojen päätösten ja raportoinnin seurantaan. Ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden aluehallituksessa käsiteltävät loppuraportit mahdollistavat toimeksiantojen vaikuttavuuden arvioinnin sekä johtopäätösten hyödyntämisen osana hyvinvointialueen toiminnan ja talouden johtamista.

Aluehallitus valvoo toimivaltansa mukaisesti ulkopuolisten konsulttien käyttöä ja edellyttää, että kaikki hankinnat, myös ulkopuolisten konsulttien hankinta, toteutetaan hyvinvointialueen hankintaohjeiden sekä hallintosäännössä määritellyn toimivallan mukaisesti. Viranhaltijapäätökset hankinnoista tuodaan tiedoksi aluehallitukselle normaalin käytännön mukaisesti, myös konsulttihanintojen osalta. Toimeksiannon vastuhenkilö vastaa konsulttitoimeksiannon toteutumisesta sopimuksen mukaisesti, ja loppuraportti tuodaan tiedoksi aluehallitukselle hallintosäännön mukaisesti.

4. Asiakirjajulkisuus päätöksenteossa

Tarkastuslautakunta esitti väliarvioinnissa seuraavat huomiot ja kysymykset:

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Lainmukainen asiakirjajulkisuus vahvistaa ja rakentaa keskiuomalaisten luottamusta hyvinvointialueen toimintaan.

Tarkastuslautakunta kysyy:

- Millä tavoin aluehallitus arvioi alaisuudessaan toimivien toimielinten käsittelyssä sekä omassa päätöksenteossään olevien asioiden julkisuusperiaatteita?
- Millä tavoin aluehallitus varmistaa asiakirjajulkisuuden toteutumista jaostojensa päätöksenteossa?
- Millä aikataululla aluehallitus uudelleen arvioi salattujen asiakirjojen julkisuutta?

Aluehallituksen lausunto

Millä tavoin aluehallitus arvioi alaisuudessaan toimivien toimielinten käsittelyssä sekä omassa päätöksenteossa olevien asioiden julkisuusperiaatteita?

Hyvinvointialueen viranomaisiin sovelletaan muun muassa perustuslakia, hyvinvointialuelakia, hallintolakia ja julkisuuslakia. Julkisuusperiaate perustuu muun muassa perustuslain 12.2 §:ään ja julkisuuslain 1 §:ään. Julkisuusperiaatteen mukaisesti viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta.

Asiakirjojen julkisuudesta on annettu lainsäädännön lisäksi hyvinvointialueen sisäisiä ohjeita vuonna 2024 ja 2025 (asiakirjojen julkisuus ja päätösviestinnän ohje AH 19.11.2024 sekä hyvä hallintotapa ja päätöksenteon ohje 29.4.2025). Aluehallitus on käsitellyt osaltaan annetut ohjeet ja ne on saatettu niin henkilöstön kuin luottamushenkilöiden saataville. Ohjeiden sisältöä on käyty läpi myös hyvinvointialueen sisäisissä tilaisuuksissa niin luottamushenkilöille kuin henkilöstölle.

Ohjeistuksen mukaan asiakirjan salassa pidettävyys ja harkinnanvaraisesti annettavuus sekä niiden peruste on merkittävä asiakirjaan. Tämän lisäksi asiakirjan julkisuusluokka ja salassapidon peruste merkitään hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään (salassa pidettävien ja harkinnanvaraisesti annettavien asiakirjojen katseluoikeuksien määrittely tulee

tätä kautta).

Asiakirjan julkisuus ei ole sama asia kuin asiakirjan julkaiseminen yleisessä tietoverkossa. Kaikkia julkisiakaan asiakirjoja ei julkaista hyvinvointialueen verkkosivuilla. Toimielinten päätökset julkaistaan hyvinvointialueen verkkosivuilla, jos salassapidosta ei muuta johdu. Verkkoviestinnässä on huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja viestinnässä toteutuu.

Lisäksi toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta annetaan esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja hyvinvointialueen verkkosivustolla. Se, mikä katsotaan tarpeelliseksi tiedoksi, on hyvinvointialueen harkintavallassa. Hyvinvointialueen sisäinen ohjeistus on, että yleiseen verkkoon julkaistaan päätöksenteon materiaali niin laajasti kuin se on säädösten mukaan mahdollista. Myös asianhallintajärjestelmän ominaisuudet tuottavat omat rajoitteensa esimerkiksi henkilötietojen julkaisemisessa (henkilötiedot on poistettava yleisestä tietoverkosta viimeistään valitusajan päätyttyä).

Millä tavoin aluehallitus varmistaa asiakirjajulkisuuden toteutumista jaostojensa päätöksenteossa?

Toimielinten tulee päätöksenteossaan noudattaa annettuja säännöksiä ja ohjeita. Asiakirjan harkinnanvaraisesti annettavuuden ja salassa pidettävyyden on aina perustuttava lakiin ja asiakirjassa tulee olla asianmukaiset merkinnät salassapidosta ja sen perusteesta.

Toimielinten käsittelemien asioiden salassa pidettävyys perustuu yleensä joko yksityishenkilöä koskeviin salassa pidettäviin tietoihin, liikesalaisuuksiin tai tarkastuksen asiakirjoihin. Kun päätöksenteko koskee yksityishenkilöä, ei voida katsoa, että asiaan liittyisi yleistä tiedottamisintressiä. Käsiteltyjen asioiden otsikon ja salassapidon perusteen on saanut viranomaiselta tähänkin saakka pyydettäessä. Jatkossa hyvinvointialue julkaisee myös salassa pidettävien asiakirjojen otsikon verkkosivuilla.

Esimerkiksi sisäisen tarkastuksen tarkastuskertomuksessa asetettuja toimenpidesuosituksia seurataan siihen asti, kunnes ne todetaan loppuun saatetuksi. Tarkastusasian käsittely päättyy silloin, kun sisäinen tarkastus toteaa suositukset toteutetuiksi tai kun seuranta muulla perusteella lopetetaan. Tarkastuskertomukset tulevat näin ollen julkisiksi, kun tarkastusasian käsittely päättyy julkisuuslain 6 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaisesti. Seurantajakson päättymisenkin jälkeen on huomioitava edelleen, että tarkastuskertomuksen sisältö saattaa olla osittain ei-julkista julkisuuslain 24 §:n kohtien perusteella.

Ohjeistusta päätöstekstien laadintaan on tarkennettu. Päätöstekstit tulee laatia mahdollisuuksien mukaan niin, että päätösteksti ei itsessään ei sisällä salassa pidettävää tietoa, vaan se kerätään päätöksen liitteisiin.

Edellä kuvatusta poikkeuksena on, että aluehallituksen alainen yksilöasiainjaos käsittelee yksilökohtaisia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja, jotka ovat salassa pidettäviä, eikä tällaisia tietoja julkaista. Tietojen käsittelyssä ja tiedonhallinnassa noudatetaan salassapitoa ja tietosuojaa koskevaa lainsäädäntöä. Yksilöasiainjaos raportoi vuosittain aluehallitukselle

toiminnastaan, muun muassa tilastotietoja oikaisuvaatimusten lukumääristä sekä tietoa, mihin palvelutehtäviin oikaisuvaatimukset kohdistuvat.

Millä aikataululla aluehallitus uudelleen arvioi salattujen asiakirjojen julkisuutta?

Hyvinvointialueen käyttämä asianhallintajärjestelmä vaihtui keväällä 2024. Muutos oli merkittävä ja järjestelmän toiminnallisuudet poikkeavat aikaisemmin käytössä olleesta järjestelmästä. Mikäli asiakirja on salassa pidettävä, tulee sille luoda järjestelmään erikseen julkinen otsikko. Järjestelmässä otsikon lisääminen ei ole pakollinen ja voi tämän vuoksi jäädä lisäämättä. Jos julkista otsikkoa ei ole erikseen lisätty, kirjautuu asiakirjan otsikoksi "Ei julkinen asiakirja" tai "Asia on salassa pidettävä". Ohjeistusta julkisen otsikon lisäämiseen salassa pidettäviin tai harkinnan varaisesti annettaviin asiakirjoihin on tarkennettu. Asiakirjan tiedot tulee myös päivittää asianhallintajärjestelmään manuaalisesti, kun salassapidon peruste lakkaa. Käytäntöjä on tarkennettu ja ohjeistettu tältä osin jo vuoden 2025 aikana.

5. Keski-Suomen hyvinvointialueen muutostukiprojekti

Tarkastuslautakunta esitti väliarvioinnissa seuraavat huomiot ja kysymykset:

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Muutostukikeskusteluista tiedottaminen kuntalaisille, hyvinvointialueen henkilöstölle ja aluevaltuustolle oli projektin aikana vähäistä.
- Maaliskuussa 2025 Valtioneuvosto ohjeisti osana muutostukikeskusteluja Keski-Suomen hyvinvointialuetta ripeään palveluverkkolinjaukseen ja palvelujen saattamisesta rahoituksen tasolle.

Tarkastuslautakunta kysyy:

- Ryhdyttiinkö hyvinvointialueella valtioneuvoston ohjeistuksen mukaisiin toimiin välittömästi?
- Mitä hyvinvointialueen toimet olivat käytännössä?
- Miten muutostukiprojektin opit ja käytännöt juurrutetaan pysyväksi osaksi johtamista?

Aluehallituksen lausunto

Ryhdyttiinkö hyvinvointialueella valtioneuvoston ohjeistuksen mukaisiin toimiin välittömästi?

Valtioneuvosto julkaisi muutostukikeskustelujen loppuraportin (Asianumero: VN/29405/2024) 27.5.2025. Loppuraportissa todetaan, että ”Yhteiseksi näkemykseksi muodostui, että seuraavien vuosien painopisteenä tulee Keski-Suomen hyvinvointialueella olla se, että toimintaan tehdään tasokorjaus vastaamaan rahoituksen tasoa”. Tämä linjaus on toiminut hyvinvointialueella ohjaavana periaatteena sekä lyhyen että pitkän aikavälin suunnittelussa.

Osa neuvottelujen kautta esiin nousseista havainnoista on ollut sellaisia, että niihin liittyvät toimenpiteet olivat toimeenpanossa jo muutostukikeskustelujen aikana. Tällaisia toimenpiteitä ovat olleet muun muassa ikääntyneiden palvelurakenteen muutokset sekä lasten ja nuorten palveluiden oman tuotannon lisääminen erityisesti lastensuojelun laitoshoidossa. Näin ollen voidaan todeta, että ohjeistuksen mukaisiin toimiin oli osittain ryhdytty jo ennen loppuraportin julkaisemista, ja osin toimeenpanoa myös aikaistettiin, kuten esimerkiksi palveluverkon päivittämisen osalta.

Mitä hyvinvointialueen toimet olivat käytännössä?

Aluehallitus käsitteli kokouksessaan 24.06.2025 § 207 Hyvinvointialuestrategian päivittäminen, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian laatimisen käynnistäminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toisen vaiheen käynnistäminen, jossa kansallinen ohjaus nostetaan esiin yhtenä ohjaavana periaatteena, niin lakisääteisten

neuvotteluiden kautta saadun ohjauksen kuin muutostukikeskustelujenkin osalta. Kuten aiemmin todettu monet toimenpiteet olivat jo käynnissä esimerkiksi palveluverkon ensimmäisen vaiheen toimeenpanon sekä lukuisten talouden sopeuttamistoimenpiteiden kautta.

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden ensimmäinen palveluverkkoon liittyvä päätös on tehty kesäkuussa 2024 ja sen toimeenpano on ollut käynnissä vuoden 2025 loppuun saakka. Osana vuoden 2026 talousarvion laadintaa laadittiin myös palveluverkon toinen vaihe tukemaan palvelutuotannon toimintamallien uudistamista, tuottavuuden parantamista ja kustannusten hillitsemistä. Palveluverkon päivittämistä aikaistettiin aiemmasta valtuuston päätöksestä poiketen taloudellisen tilanteen sekä muun muassa muutostukikeskusteluista saadun tuen myötä. Palveluverkosta joulukuussa 2025 tehdyn päätöksen toimeenpano käynnistyy välittömästi. Lisäksi on huomioitava, että hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä hyvinvointialueelle siirtyneet vuokrasopimukset oli tehty määräaikaista sitovasti vuoden 2025 loppuun saakka, minkä vuoksi tilojen osalta ensimmäisen palveluverkkopäätöksen toimeenpano on toteutettu viipymättä mahdollisuuksien mukaan. Toisen palveluverkkopäätöksen mukaiset tilatarpeet on pystytty huomioimaan paremmin jatkovuokrasopimusten kestoä sovittaessa.

Muutostukikeskusteluissa ikääntyneiden palvelujen osalta todettiin, että Keski-Suomen hyvinvointialueella ikääntyneiden sosiaalipalveluissa on muuta maata raskaampi palvelurakenne, muuta maata kattavampi peittävyys sekä muuta maata enemmän eilakisääteisiä palveluja. Muutostukikeskustelun johtopäätökset ovat vahvasti ohjanneet ikääntyneiden palvelujen vuoden 2026 talousarvion ja siihen sisältyvän toisen vaiheen palveluverkkoratkaisun ja palvelujen järjestämistä ohjaavan palvelustrategian valmistelua. Lisäksi ikääntyneiden kotihoidon ja asumispalvelujen myöntämisen perusteista on tarkennettu 1.7.2025. Laitoshoidon paikat on saatu purettua Äänekosken hoivalaa (24 paikkaa) lukuun ottamatta. Ikääntyneiden kuntouttavaa päivätoimintaa on tauotettu talousarvioyhtelysten välttämiseksi vuonna 2025.

Vuoden 2026 talousarvio perustuu seuraaviin määrittelyihin, jotka saavat tukea myös palvelustrategiasta:

- kotihoidon peittävyys on 13,6 %:a 75 vuotta täyttäneiden määrästä.
- -Ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys enintään 6,5 %:a 75 vuotta täyttäneiden määrästä
- Omaishoidon tuki 3,5 %:a 75 vuotta täyttäneiden määrästä
- Viimeisetkin laitoshoidon paikat on purettu kesäkuuhun 2026 mennessä

Muutostukikeskustelujen seurauksena arvioitiin uudelleen myös toiminnan ja talouden seurannan kokonaisuutta ja todettiin, että seurannan kokonaisuutta on syytä vahvistaa talousarvion laadinnan yhteydessä. Tältä osin vahvistettu organisaatio on käynnistynyt 1.1.2026.

Miten muutostukiprojektin opit ja käytännöt juurrutetaan pysyväksi osaksi johtamista?

Muutostukiprojektin keskeiset opit ja käytännöt on kytketty osaksi hyvinvointialueen toimintaa ohjaavia asiakirjoja, esimerkiksi talousarvioon. Juurruttaminen toteutetaan sisällyttämällä kehitetyt toimintamallit osaksi strategista ja operatiivista johtamista sekä talouden ja toiminnan suunnittelua ja raportointia. Lisäksi toimintamalleja vahvistetaan osana esihenkilötyötä ja arjen johtamiskäytäntöjä.

Johtamistyötä on tuettu ohjeistuksilla, esihenkilöinfoilla, tapaamisilla, yhtenäisillä menettelytavoilla, tiedolla johtamisen välineillä sekä säännöllisellä seurannalla ja arvioinnilla. Tavoitteena on varmistaa, että juurrutettavat käytännöt vahvistavat pitkäjänteisesti hyvinvointialueen taloudellista kestävyyttä, toiminnan vaikuttavuutta sekä johtamisen laatua.

6. Keski-Suomen hyvinvointialueen arviointimenettely

Tarkastuslautakunta esitti väliarvioinnissa seuraavat huomioid ja kysymykset:

Tarkastuslautakunnan huomioid:

- Arviointimenettely tarjoaa hyvinvointialueelle arvokkaan avun palvelutarjonnan arvioinnissa talouden tervehdyttämiseksi.
- Arviointiryhmän toimikausi päättyy kesäkuussa 2026. Ajanjakso on tiivis ja sen puitteissa on pysyttävä toimimaan arviointiryhmän ehdotukset käytäntöön huomioiden.

Tarkastuslautakunta kysyy:

- Millä tavoin aluehallitus osallistuu arviointiryhmän työhön?
- Miten hyvinvointialue tulee tiedottamaan keskusomalaisille arviointiryhmän toimenpide-esityksistä ja arviointimenettelyn etenemisestä?
- Miten arviointimenettely kytketään lautakuntien työskentelyyn?

Aluehallituksen lausunto

Millä tavoin aluehallitus osallistuu arviointiryhmän työhön?

Aluehallitus käsittelee jokaiseen arviointiryhmän kokoukseen valmistellun materiaalin ennen sen lähettämistä valtiovarainministeriölle. Koska arviointityöskentelyyn ei ole ollut käytettävissä valmiita malleja, hyvinvointialue on luonut toimenpide-ehdotuksista ja suosituksista täytäntöönpano-ohjelman, joka käsitellään erikseen myös arviointiryhmässä. Aluehallituksen puheenjohtaja on nimetty arviointiryhmän pysyväksi asiantuntijajäseneksi, joka osallistuu jokaiseen kokoukseen.

Miten hyvinvointialue tulee tiedottamaan keskusomalaisille arviointiryhmän toimenpide-esityksistä ja arviointimenettelyn etenemisestä?

Hyvinvointialue tiedottaa arviointiryhmän työskentelystä ja arviointimenettelyn etenemisestä jokaisen kokouksen jälkeen erikseen sekä tiedotteella että aluehallitukselle suunnatulla infotilaisuudella. Tarpeen mukaan kokouksen aiheista järjestetään infotilaisuus myös henkilöstölle.

Kokouksesta laadittu tiedote jaetaan laajasti päättäjille, sidosryhmille ja medialle. Lisäksi kokouksen pöytäkirja on julkinen. Kun hyvinvointialue tekee toimenpide-ehdotusten perusteella päätöksiä, päätöksistä viestitään päätösviestinnän prosessin mukaisesti.

Miten arviointimenettely kytketään lautakuntien työskentelyyn?

Arviointimenettelystä saadut toimenpide-ehdotukset ja suositukset käsitellään sekä aluehallituksessa että aluevaltuustossa. Suositukset on huomioitu myös esimerkiksi vuodelle 2026 laaditussa talousarviossa silloin, kun suositukset on saatu talousarvion käsittelyyn soveltuvassa aikataulussa.

Lautakunnat ovat käsitelleet talousarviota ja antaneet siihen liittyvät lausuntonsa talousarvion käsittelyä varten. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden sekä turvallisuuden lautakunnat käsittelevät arviointiryhmältä saadut aineistot kootusti kokouksissaan helmikuun kokouksissaan.

7. Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus

Tarkastuslautakunta esitti väliarvioinnissa seuraavat huomiot ja kysymykset:

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Itä-Suomen yhteistyöalueen johtoryhmän toiminnasta tiedottaminen on hyvinvointialueella ollut vähäistä.
- Yhteistyöalueella on ripeästi haettava yhteisiä ratkaisuja potilaiden hoitoon pääsyn turvaamiseksi varsinkin niillä erikoisaloilla, joissa kiireetön hoitoon pääsy ei toteudu lain vaatimalla tavalla.
- Yhteistyösopimuksen vaikuttavuutta hankintoihin tulee edelleen vahvasti edistää.

Tarkastuslautakunta kysyy:

- Mikä Itä-Suomen yhteistyöalueen tilanne marraskuussa 2024 aloitetulla erikoissairaanhoidon työnjakoselvityksellä on?
- Miten hyvinvointialue edistää YTA-sopimuksen sisältöä?
- Millä tavoin ICT-järjestelmähankinnoissa ja -johtamisessa on huomioitu YTA-yhteistyö?
- Miten hyvinvointialue huomioi kesäkuussa 2025 julkaistun Sosiaali- ja terveysministeriön YTA-sopimisen soveltamisohjeen palveluverkkouudistuksessa?
- Miten hyvinvointialue on mukana ITÄ-JOKEN osalta YTA-sopimisen soveltamisohjeen suunnittelussa ja toimeenpanossa?
- Miten Itä-Suomen yhteistyöalueen johtoryhmän toiminnasta viestitään aluevaltuustolle ja kuntalaisille?
- Miten yhteistyön aikaansaamien muutosten kustannusvaikutukset on huomioitu?

Aluehallituksen lausunto

Mikä Itä-Suomen yhteistyöalueen tilanne marraskuussa 2024 aloitetulla erikoissairaanhoidon työnjakoselvityksellä on

Itä-Suomen yhteistyöalueella (YTA) on käynnissä erikoissairaanhoidon työnjakoselvitys. Selvityksessä huomioidaan kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelureformi sekä käynnissä oleva lainsäädäntövalmistelu. Yhteistyöalueen erikoissairaanhoidon työnjakoa edistävä työryhmä on kokoontunut loppuvuodesta 2025 alkaen, ja kokoukset on suunniteltu pidettäväksi noin kolmen viikon välein. Työryhmän puheenjohtajana toimii Sami Remes Pohjois-Savon hyvinvointialueelta.

Sopimustekstin aikataulutavoitteena on käynnistää erikoisalojen osalta lausuntokierros YTA-alueella tammikuussa, ja saada lausuntojen yhteenveto sekä linjaukset valmiiksi maaliskuussa. Tavoitteena on, että sopimusteksti valmistuu YTA-johtoryhmän käsittelyyn huhtikuun 2026 loppuun mennessä.

Itä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueet sitoutuvat sopimuksen mukaiseen työnjakoon siten, että hyvinvointialueet käyttävät ensisijaisesti Itä-Suomen yhteistyöalueen sairaaloita. Mikäli yhteistyöalueen kapasiteetti ei riitä palvelujen tuottamiseen hoitotakuun rajoissa, palveluita voidaan hankkia myös YTA-alueen ulkopuolelta. Tällä turvataan sovittujen palvelujen tarkoituksenmukainen toteuttaminen yhteistyöalueella.

YTA-alueella on valmisteltu myös erillisselvitykset silmätautien ja tekonivelkirurgian järjestämisestä, ja myös näiden osalta selvitystyö jatkuu kevään 2026 aikana.

Miten hyvinvointialue edistää YTA-sopimuksen sisältöä?

Hyvinvointialueiden yhteistyöstä säädetään järjestämislain 5 luvussa. Yhteistyösopimuksen sisällöstä säädetään laissa, ja sopimuksessa on sovittava hyvinvointialueiden työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä. Sosiaali- ja terveysministeriön YTA-sopimisen soveltamisohje 18.6.2025 (VN8128/2025) määrittelee yhteistyösopimukseen uusia tarkennuksia, ja sopimus tullaan päivittämään vuoden 2026 aikana. Yhteistyösopimus hyväksytään hyvinvointialueiden aluevaltuustoissa.

Sopimuksen toteutumista arvioidaan vuosittain Itä-Suomen yhteistyöalueen johtoryhmässä, joka koostuu Itä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden aluehallitusten puheenjohtajista, hyvinvointialuejohtajista sekä strategia- ja konsernipalveluiden johtajista. Keski-Suomen hyvinvointialueella on edustaja johtoryhmässä. Johtoryhmä raportoi yhteistyösopimuksen toteutumisesta ja mahdollisista muutostarpeista aluehallituksille.

Sopimuksen seuranta ja toimeenpanoa varten on perustettu kahdeksan alatyöryhmää yhteistyösopimuksen sisältöjä vastaavasti. Työryhmissä on viranhaltijaedustus jokaiselta yhteistyöalueen hyvinvointialueelta. Alatyöryhmät ovat:

1. Harvoin tarvittava tai erityisen vaativa sosiaali- ja terveydenhuolto
 - sosiaalihuollon työnjako
 - erikoissairaanhoidon työnjako
2. Koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta
3. Yhteistyö sähköisissä palveluissa ja tietojärjestelmissä
4. Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen
5. Erikoissairaanhoidon ja muun henkilöstön sekä osaamisen varmistaminen
6. Sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien arviointi
7. Laajakantoiset investoinnit
8. Tukipalvelut (lääkinnälliset ja muut)

Keski-Suomen hyvinvointialueella käydään tammikuun aikana erikoisalakohtaiset keskustelut erikoissairaanhoidon työnjakoselvitykseen liittyen. Keskusteluissa tarkastellaan kunkin erikoisalan kustannuksia (trendi ja vertailu YTA-alueeseen), ostoja, ulkokuntamyyntiä, kehittämistoimenpiteitä sekä substanssiasiantuntijoiden näkemystä mahdollisesti

siirrettävistä potilaista, hoidoista ja toimenpiteistä. Tuotettua tietoa hyödynnetään YTA-alueen erikoissairaanhoidon työnjakotyöryhmässä, ja sovittujen työnjakoratkaisujen osalta edetään toimeenpanoon vuoden 2026 aikana.

Terveystenhuollon menetelmien arviointi on Itä-Suomen yhteistyöalueella vakiintunutta toimintaa, jota koordinoi yhteistyöalueen yhteinen arviointiylilääkäri. YTA-alueen arviointi- ja vaikuttavuusverkosto on toiminut tammikuusta 2024 alkaen tavoitteena yhtenäistää sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien arviointia, ja Keski-Suomen hyvinvointialue osallistuu verkostotyöhön aktiivisesti. Hyvinvointialueella selvitetään arviointiylilääkärin työn tueksi arviointikoordinaattorin nimeämistä menetelmäarvioinnin vakiinnuttamiseksi osaksi prosesseja.

Erityisen vaativien ja harvoin tarvittavien sosiaalihuollon palveluiden osalta yhteistyöalueen sopimusta toimeenpannaan ja uutta sopimusta päivitetään yhteistyöalueen työryhmissä, jotka koskevat harvoin tarvittavia ja erityisen vaativia sosiaalihuollon palveluja, vammaispalveluja, erityisen vaativia asumispalveluja, lastensuojelua sekä lasten ja nuorten osaamiskeskustoimintaa. Kaikissa edellä mainituissa ryhmissä on edustus Keski-Suomen hyvinvointialueelta.

Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus on kytkeytynyt tiiviisti yhteistyöalueen rakenteisiin, ja osaamiskeskuksen edustus osallistuu useampaan palvelu- ja TKKI-ryhmään edistämällä yhteistyöalueen yhteistyötä ja yhteistyösopimuksen toimeenpanoa.

Millä tavoin ICT-järjestelmähankinnoissa ja -johtamisessa on huomioitu YTA-yhteistyö?

Itäisellä yhteistyöalueella (YTA) tehdään säännönmukaista yhteistyötä kvartaaleittain. Yhteistyön tavoitteena on vahvistaa hyvinvointialueiden välistä yhteensovittamista ICT-järjestelmähankinnoissa ja varmistaa, että kehittämistoimenpiteet etenevät suunnitelmallisesti ja yhteistyöalueen yhteisiä linjauksia tukien.

Yhteistyön tueksi on perustettu yhteistyöryhmiä, jotka keskittyvät digitaalisiin palveluihin, tietojohdamiseen sekä arkkitehtuuriyhteistyöhön. Järjestelmähankintoja on suunniteltu ja toteutettu yhteistyössä hyvinvointialueiden kesken. Johtamisen osalta yhteistyötä tehdään tietohallintojohtajien tapaamisten kautta. Lisäksi yhteistyötä vahvistetaan edelleen siten, että vuoden 2026 alusta lähtien tietohallinnon johtotiimien tapaamisia on suunniteltu järjestettäväksi puolivuosittein.

Miten hyvinvointialue huomioi kesäkuussa 2025 julkaistun Sosiaali- ja terveysministeriön YTA-sopimisen soveltamisohjeen palveluverkkouudistuksessa?

Sosiaali- ja terveysministeriön YTA-sopimisen soveltamisohje koskee sisältöjä, joista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain mukaisesti hyvinvointialueiden on keskenään sovittava hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa. Voimassa oleva yhteistyösopimus on arvioitu suhteessa soveltamisohjeeseen, ja sopimus on tarkoitus päivittää vastaamaan uutta ohjeistusta vuoden 2026 aikana.

Palveluverkkotyössä soveltamisohje huomioitiin siten, että varmistettiin, ettei palveluverkkotyön ja soveltamisohjeen välillä ole päällekkäisyyksiä tai ristiriitaisuuksia. Soveltamisohje koskee palveluja ja teemoja, joissa on erityisen vahva yhteys yliopistosairaalan ja muiden hyvinvointialueiden kanssa tehtäviin erityisen vaativiin palvelukokonaisuuksiin, tai jotka ovat muutoin sellaisia, joissa vahva yhteinen YTA-työskentely on perusteltua. Hyvinvointialueen palveluverkkomääritelmän mukaiset palvelut eivät ole sellaisia, joista tulee sopia YTA-tasolla.

Miten hyvinvointialue on mukana ITÄ-JOKEN osalta YTA-sopimisen soveltamisohjeen suunnittelussa ja toimeenpanossa?

Itä-Suomen yhteistyöalueen YTA-sopimuksen mukaisesti pelastustoimen yhteistyösopimukset ovat osa yhteistyöalueen sopimuskokonaisuutta. Lain pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) 5 §:n, pelastuslain (379/2011) 24 §:n ja valtioneuvoston asetuksen tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta (145/2024) 2 §:n mukaisesti Itä-Suomen yhteistyöalueen pelastuslaitokset ovat sopineet yhteistyöalueen pelastustoimen tilanne- ja johtokeskuksen (ITÄ-JOKE) toiminnasta. ITÄ-JOKEN suunnittelua ja toimeenpanoa ohjataan yhteistyöalueen yhteisessä ohjausryhmässä ja työryhmässä, jotka kokoontuvat säännöllisesti toiminnan kehittämiseksi.

Miten Itä-Suomen yhteistyöalueen johtoryhmän toiminnasta viestitään aluevaltuustolle ja kuntalaisille?

Itä-Suomen yhteistyöalueen johtoryhmän kokouksista on viestitty käsiteltyjen asioiden perusteella, ja tiedotustarve on arvioitu kokouksen sisällön ja merkityksen pohjalta. Käytännössä kokouksen järjestävä hyvinvointialue on vastannut tiedotteen laatimisesta, ja muut yhteistyöalueen hyvinvointialueet ovat jakaneet tiedotteen edelleen päättäjille, sidosryhmille sekä medialle.

Miten yhteistyön aikaansaamien muutosten kustannusvaikutukset on huomioitu?

Yhteistyösopimukseen sisältyvien toimenpiteiden kustannusvaikutuksia arvioidaan ja seurataan yhteistyöalueen johtoryhmässä. Itä-Suomen yhteistyöalueella on toteutettu useita yhteishankintoja, joista esimerkkeinä ovat yhteiset aine-, tarvike- ja tavarahankinnat, yhteinen sähköinen asiointialusta, sosiaalihuollon kuljetuspalveluiden yhteinen hankinta 1.2.2026 alkaen sekä meneillään oleva vaativan tason lastensuojelun laitoshoidon yhteishankinta. Yhteishankinnoilla saavutetut ja tavoiteltavat kustannushyödyt on huomioitu osana hyvinvointialueen talouden suunnittelua ja seurantaa.